

## **Pääministeri Marinin puheenvuoro eduskunnan lähetekeskustelussa 6.5.2020**

Arvoisa puhemies,

Hallitus on tänään hyväksynyt periaatepäätöksen, joka käsittää suunnitelman koronavirusepidemian hillitsemiseksi asetettujen rajoitustoimenpiteiden jatkamiseksi sekä purkamiseksi hallitusti ja asteittain.

COVID-19-koronaviruspandemian johdosta Suomessa on noin kahden kuukauden ajan vallinnut valmiuslaissa tarkoitetut poikkeusolot. Vaikka viruksen leviäminen on saatu hallintaan, tauti ja sen aiheuttama konkreettinen uhka ovat edelleen olemassa. Hallitus on arvioinut, että säännönmukaiset toimivaltuudet eivät ole riittäviä väestön suojaamiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi. Tästä syystä hallitus on päättänyt valmiuslain käyttöönottoasetuksilla jatkaa osan valmiuslain pykälien toimivaltuuksien käyttöä.

Valtioneuvosto on antanut kaksi käyttöönottoasetusta. Näistä ensimmäinen on asetus valmiuslain pykälässä 87 säädetyn terveydenhuollon ohjaamista koskevan toimivaltuuden käytön jatkamisesta. Toisessa käyttöönottoasetuksessa säädetään valmiuslain pykälissä 86, 88, 93 ja 94 säädettyjen toimivaltuuksien käytön jatkamisesta.

Asetuksessa säädetään valmiuslain nojalla

sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaamisesta,

kunnan oikeudesta luopua terveydenhuoltolaissa säädettyjen kiireettömän hoidon määräaikojen noudattamisesta ja sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinneista,

poikkeamisesta työaikalain lepoaikoja ja ylityötä koskevista säännöksistä sekä vuosilomalain vuosiloman antamista koskevista säännöksistä terveydenhuollossa ja sosiaalitoimessa, pelastustoimessa, hätäkeskustoiminnassa ja poliisitoimessa,

sekä terveydenhuollon, sosiaalitoimen, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan työntekijän, virkamiehen ja kunnallisen viranhaltijan irtisanomisajan pidentämisestä.

Molemmat asetukset tulevat voimaan 14. toukokuuta 2020. Asetukset ovat voimassa 30. kesäkuuta 2020 saakka. Mikäli asetusten soveltamisedellytykset eivät enää täyty, asetukset kumotaan ennen kesäkuun loppua.

Arvoisa puhemies,

Nykyiset rajoitustoimet ovat luonteeltaan pääasiassa hyvin yleisiä ja laajoja fyysisten kontaktien vähentämiseen tähtääviä rajoituksia. Asetetuilla rajoitustoimilla ja annetuilla suosituksilla on onnistuttu hillitsemään epidemian etenemistä ja suojelemaan riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Rajoitustoimilla on hyötyjen ohella myös haitallisia sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia ja osa toimenpiteistä rajoittaa perusoikeuksien toteutumista. Koronavirusepidemian ja siihen liittyvien rajoitustoimien taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset vaikutukset ovat mittavia ja monelta osin mahdollisesti pitkäkestoisia. Epidemian ja rajoitustoimien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi on jo päätetty useista tukitoimista, joilla autetaan ihmisiä, yhteisöjä ja yrityksiä koronakriisin keskellä.

Koska epidemian etenemisen hillitsemisessä on Suomessa onnistuttu toistaiseksi hyvin, on mahdollista siirtyä laajamittaisista rajoitustoimista kohti hybridistrategian mukaista testaa, jäljitä, eristä ja hoida -periaatteen toteuttamista. Hallituksen tavoitteena on edelleen pyrkiä estämään viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Kun rajoitustoimia vähitellen poistetaan, epidemian kehittymistä ja terveydenhuollon kuormittumista seurataan ja arvioidaan tarkasti. Hallitus on sitoutunut arvioimaan linjauksiaan seurantatiedon valossa ja muuttamaan niitä tarvittaessa.

Arvoisa puhemies,

Suomi avautuu vähitellen kesää kohti. Rajoituksia pyritään purkamaan hallitusti ja asteittain siten, että tautitilanne pysyy hallinnassa, terveydenhuollon kantokyky ei vaarannu ja riskiryhmiin kuuluvien ihmisten henkeä ja terveyttä voidaan suojella.

14. toukokuuta alkaen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa palataan lähiopetukseen hallitusti ja porrastetusti. Samaan aikaan mahdollistetaan työmatkaliikenne sisärajoilla vastaavalla tavalla kuin

toimitaan Länsi- ja Pohjoisrajalla. Myös ulkoharrastuspaikat avataan kokoontumisrajoituksia noudattaen. Kymmenen hengen kokoontumisrajoitus on voimassa toukokuun loppuun.

Samalla kun perusopetuksen ja varhaiskasvatusten lähiopetus alkaa, on myös muilla koulutusasteilla mahdollista palata lähiopetukseen. Valtioneuvosto kuitenkin suosittaa, että yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa, lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, vapaassa sivistystyössä sekä aikuisten perusopetuksessa jatketaan etäopetusta lukukauden loppuun. Koulutuksen järjestäjät päättävät itse, missä määrin lähiopetusta tarvittaessa järjestetään. Kesällä lähiopetus järjestetään väljyys- ja hygieniaohjeita noudattaen.

Rajaliikenteen säädösperusteisia rajoituksia puretaan 14. toukokuuta alkaen Schengenin sisärajat ylittävässä liikenteessä sallimalla työsuhteeseen ja toimeksiantoon perustuva työmatkaliikenne sekä muu välttämätön liikenne. Suunnitellun oleskelun tarkoitus ja edellytykset selvitetään rajatarkastuksessa. Sisärajavalvontaa jatketaan maarajoilla, satamissa ja lentokentillä. Suositus varustamojen lipunmyynnin keskeyttämisestä päättyy työmatkaliikenteen osalta. Vapaa-ajan matkustamista ulkomaille ei toistaiseksi suositella ja ulkoministeriön matkustusohjetta jatketaan tältä osin. Jokaisella on oikeus lähteä Suomesta ja Suomen kansalaisella on oikeus palata Suomeen. Ulkorajat pysyvät suljettuna tietyin poikkeuksin. Esimerkiksi tavara- ja rahtiliikenne on sallittu. Suomi pitää tärkeänä, että rajaliikenteen rajoitusten purkutoimia koordinoidaan EU-tasolla.

Arvoisa puhemies,

1. kesäkuuta alkaen ravitsemisliikkeitä eli ravintoloita ja kahviloita voidaan avata asteittain ja hallitusti. Kokoontumisrajoitusta muutetaan 10 henkilöstä 50 henkilöön ja rajoitus on voimassa toistaiseksi. Kesäkuun alusta myös sisätiloja ja alueellisesti rajattuja ulkotiloja voidaan avata siten, että varmistetaan turvallisuus asiakasmäärien rajaamisen, turvaetäisyyksien ja hygieniaohjeistusten avulla.

Ravitsemisliikkeiden kiinnipitämisellä on suuria haitallisia taloudellisia vaikutuksia, jotka keskittyvät yhdelle elinkeinosektorille. Tilojen avaaminen asiakkaille voidaan aloittaa asteittain kesäkuun alusta edellyttäen, että nyt tehtävien rajoitusten purkamisen vaikutukset ja myöhempi yleinen epidemiologinen tilanne arvio sitä tukevat. Tämä edellyttää lainsäädännön muokkaamista siten, että toiminnalle voidaan asettaa esimerkiksi asiakasmääriä ja anniskeluaikoja koskevia rajoituksia. Lainsäädäntöehdotukset tuodaan hallituksen käsiteltäväksi 13. toukokuuta 2020. Nykyisiä majoitus- ja

ravitsemistoiminnasta annetussa laissa toteutettuja rajoituksia ja niiden voimassaoloa arvioidaan eduskunnan edellyttämällä tavalla kahden viikon välein.

Kokoontumisrajoitukset perustuvat epidemiologiseen arvioon taudin leviämisestä tilanteissa, joissa sosiaalisten kontaktien määrä on suuri. Aluehallintovirastoilla on toimivalta tartuntatautilain perusteella kieltää yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset korkeintaan kuukaudeksi kerrallaan. Suurten, yli 500 hengen yleisötilaisuuksien järjestäminen kielletään hallituksen linjauksen mukaisesti 31.7.2020 asti.

Kokoontumisrajoituksia on tarpeen edelleen asettaa. Epidemiologinen arvio ja ennuste antavat mahdollisuuden lieventää yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten henkilömäärärajoitusta nyt voimassa olevasta 10 henkilöstä enintään 50 henkilöön 1.6. alkaen toistaiseksi. Lisäksi hallitus suosittaa toimintaohjeena välttämään yli 50 henkilön kokoontumista sellaisissa yksityisissä tilaisuuksissa, jotka eivät ole yleisötilaisuuksia. Näitä ovat esimerkiksi yksityisen ja kolmannen sektorin järjestämät yksityiset juhla-, kulttuuri-, harraste-, liikunta- ja urheilutapahtumat sekä uskonnolliset tilaisuudet.

Urheilukilpailut ja -sarjat voidaan käynnistää kesäkuussa erityisjärjestelyin.

Nyt suljettuna olevat julkiset sisätilat avataan kesäkuun alusta hallitusti ja asteittain. Näitä ovat esimerkiksi valtion ja kuntien museot, teatterit, kirjastot, harrastustilat ja -paikat, uimahallit ja muut urheilutilat, nuorisotilat ja kerhotilat. Kirjojen ja muun aineistojen uloslainaaminen kirjastoista sallitaan välittömästi. Sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelevat ohjauskirjeen aluehallintovirastoille, jossa annetaan julkisia tiloja koskevat ohjeet tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi tarvittavista hygieni- ja muista vaatimuksista sekä asiakasmäärien rajoituksista tiloissa.

Sisätilojen ja alueellisesti rajattujen ulkotilojen, kuten huvipuistojen ja eläintarhojen osalta turvallisuus varmistetaan asiakasmäärien rajaamisen, turvaetäisyyksien ja hygieniaoheistusten kautta. Näissä tiloissa on siis mahdollista olla myös yli 50 henkilöä edellä kerrotut näkökohdat huomioiden.

Arvoisa puhemies,

Osa rajoitustoimista on voimassa toistaiseksi. Esimerkiksi etätyösuositusta jatketaan ja rajoitukset koskien vierailuja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä pidetään voimassa.

Suosituksen mukainen etätyöskentely on toiminut pääsääntöisesti hyvin ja suositusta jatketaan toistaiseksi. Suositusta on perusteltua jatkaa, jotta altistusta lähikontakteille ja tartuntariskille voidaan vähentää.

Vierailut sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä on rajoitettu tartuntatautilain 17 §:n nojalla yksikön omin päätöksin. Rajoitukset pidetään voimassa toistaiseksi. Tapauskohtaisesti arvioiden on edelleen mahdollista sallia kriittisesti sairaiden ja lasten oireettomat läheiset, saattohoidossa olevien läheiset sekä puoliso tai tukihenkilö synnytysosastolla.

Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien sekä kohonneen tartuntariskin omaavien ryhmien suojaamiseksi jatketaan tarkempaa ohjeistusta käytännöistä, joilla asiakas- ja potilasturvallisuutta parannetaan ja ylläpidetään. Nämä käytännöt liittyvät muun ohella vierailuihin sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Turvallisten sosiaalisten kontaktien mahdollistamiseksi edistetään uusia käytäntöjä esimerkiksi hoivayksiköissä.

Kohonneen tartuntariskin omaavien väestöryhmien suojaamiseksi annettuja suositusluonteisia ohjeita ylläpidetään ja tarkistetaan siten, että niillä edelleen tehostetusti suojataan väestöä tartunnalta ja samalla tunnistetaan heidän muiden perus- ja ihmisoikeuksiensa kunnioittamisen, toimintakykynsä turvaamisen sekä sosiaalisten ja taloudellisten tarpeidensa asettamat vaatimukset.

Toimintaohjeena on edelleen voimassa suositus, että yli 70-vuotiaat pysyvät erillään fyysisistä kontakteista muiden ihmisten kanssa mahdollisuuksien mukaan. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa riskiryhmään kuuluvien omaa harkintaa toimintaohjetta noudatettaessa.

Arvoisa puhemies,

Rajoitustoimenpiteiden jatkamista ja purkamista koskevat linjaukset perustuvat kokonaisarviointiin, jossa huomioidaan epidemian hallinnan epidemiologiset, oikeudelliset ja muut yhteiskunnalliset kuten sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat. Myös perustuslakivaliokunta on painottanut, että rajoitustoimien yhteiskunnalle aiheuttamia kokonaishaittoja tulee arvioida suhteessa niillä

saavutettuun hyötyyn.

Kun siirrymme koronan hallinnassa uuteen vaiheeseen eli puramme rajoituksia asteittain, korostuu jokaisen kansalaisen, yrityksen ja yhteisön oma vastuullinen toiminta ja harkinta. Tilanne on yhä vakava. Siksi jokaisen meistä on huomioitava toiminnassamme oma ja kanssaihminen terveys. Kaikkien rajoitusten ja suositusten keskellä eniten on merkitystä sillä, miten itse toimimme. Suomalaiset ovat toimineet tähän asti erittäin vastuullisesti ja luotan siihen, että toimimme näin myös jatkossa.